Filmas apie Žalgirio mūšį – edukacija ir motyvacija

Dalia Shilas

Bostono lituanistinė mokykla Nepriklausomybės šventę šiemet paminėjo Istorijos diena. Taip atsiliepėme į Lietuvos Prezidentės Dalios Grybauskaitės kvietimą netradiciškai švęsti Valstybės paskelbimo 97- ąsias ir Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 25- ąsias metines. Šiai dienai pasirinkome 2013 metais sukurtą dokumentinį edukacinį filmą "1410 ŽINOMAS NE ŽINOMAS ŽALGIRIS" ir pakvietėme ne tik vyresnių klasių mokinius, bet ir visą Bostono lietuvių bendruomenę į filmo premjerą JAV.

Mokiniai dalyvavo specialiose pamokose ir užsiėmimuose, skirtuose Žalgirio mūšiui atminti ir Nepriklausomybės dieną paminėti. Mokyklos direktorė Gaila Narkevičienė paragino mokinius, tėvus ir svečius padėti Lietuvai į gyvendinti organizacijos "Gelbėkit Vaikus" tikslus, ir taip pradėjome aukų Lietuvos vaikams akciją. Prisidėdama prie dar vienos, "Spalvotų pleistriukų", akcijos, mokykla įjungė ir mažuosius. "Labas, aš esu Monika Šermukšnytė, 3 klasės mokinė. Aš noriu padėti vėžiu sergantiems vaikams Lietuvoje. Vaikučiai neturi spalvotų pleistriukų savo ligoninėje. Ar jūs man padėsite surinkti kuo daugiau spalvotų pleistriukų ir juos pradžiuginti? Labai jums ačiū".

Istorijos diena mokykloje sutapo su pasaulyje švenčiama Valentino diena. Sveikindama visus su Nepriklausomybės ir Meilės šventėmis, palinkėjau visiems

pirmiausia mylėti save, meilės vieni kitiems, laisvės Lietuvai ir laisvės būti savimi. Šiai prasmingai dienai ruošėmės kaip į Žalgirio mūšį. Sniego kalnai vis augo, gyvenimas stojo, ir iki paskutinės minutės nežinojome, ar renginys įvyks ir ar nepabūgs žiūrovai snieguotų kelių ir aikštelių. Salę papuošėme vėliavomis ir trispalviu šakočiu. Nesitikėjome, kad tą dieną ir pats filmas, ir mūsų norai padėti Lietuvos vaikams sulauks tokio susidomėjimo ir gražaus atgarsio.

“Mes su trečiokais pamoką pradėjome, žiūrėdami besmegenių nuotrauką iš Lietuvos spaudos – kur vaikai pastatė 97 besmegenius, nes tiek Nepriklausomybei metų, – pasakojo mokytoja Orinta Kalibatienė. – Spėliojome, kiek tų besmegenių ir kodėl. Filmo ištraukos ir skaidrės mažiesiems tikrai patiko. Vaikai turėjo daug klausimų, nes ne viską suprato, ir dėl per sunkių žodžių.”

Visiems patiko mokytojos Auksės Ūsaitės sumanymas vaikams kartu piešti Žalgirio mūšį. Mano sūnus, drauge su manim matęs filmą vasarą Valdovų rūmuose, visiems papasakojo, kaip po filmo rūmų kieme jis matavosi kario aprangą ir laikė rankose ginklus.

Filmo peržiūrai klasėse ruošėmės ir su istorinėm knygom, ir su Valentino saldumynais. Džiaugiamės ir dėkojame vėl į LR Seimo nario Lino Balsio akciją atsiliepusiai “Terra Publica” leidyklai, padovanojusiai mokyklai 25 “Lietuvos istorija” knygas.

Nors filmo peržiūra baigėsi vaikų šurmuliu, nes mažieji “riteriai ir princesės” nerimo tol, kol iškilmingai neatnešė žiūrovams parodyti savo kūrinius – didžiulius Žalgirio mūšio piešinius, filmas paliko didelį įspūdį ir sukėlė daug klausimų ne tik vaikams, bet ir suaugusiems. Džiaugiausi, turėjusi galimybę parodyti filmą ne tik mokykloje, bet ir vėliau Šv. Petro bažnyčios salėje.

“Labai ačiū už tokį renginį, – sakė pirmą kartą mokykloje apsilankęs Regi Endriukaitis. Televizija rodo laidas apie vikingus, Tiudorų dinastijas ir kitus. Galima būtų sukurti labai gerų laidų apie lietuvius, juk turime tokią įdomią, ilgą istoriją. Peržiūrėjęs filmą, labai susidomėjau ir norėčiau daugiau sužinoti. Būtų labai įdomi grupinė diskusija apie Lietuvos praeitį su kuo nors, kas gerai išmano Lietuvos istoriją. Gaila, kad į filmo peržiūrą negalėjo atvykti filmo kūrėjai ar istorikai. Filmo kalbą buvo truputį sunkoka suprasti. Greitą pasakojimą apie mūšio dalyvius ir vietas, apie kuriuos, čia už augęs, išgirdau pirmą kartą, suprasti nėra lengva. Bet susidariau neblogą vaizdą”.

Panašias mintis išreiškė ir į Šv. Petro bažnyčios salę susirinkę tautiečiai. “Parapijiečiai tikrai džiaugėsi, galėdami išgirsti šį naują požiūrį į tokį iškilų įvykį Lietuvos istorijoje, – sakė netrukus darbą baigsiantis parapijos klebonas Steponas Žukas. – Dėkojame jums, Dalia, kad tokiu būdu subūrėte parapijiečius pažymėti Vasario 16-ąją ir informuoti juos apie Bostono lituanistinės mokyklos pradėtą akciją padėti “Gelbėkime vaikus. Lietuva ” organizacijai. Plojimai po filmo pasakė labai daug.”

Apgailestaujame, kad neturėjome galimybės pasikviesti filmo kūrėjų, bet gavome

filmo režisieriaus ir scenarijaus bendraautoriaus Aleksandro Matonio sveikinimą “gerbiamiems tautiečiams, broliams, sesėms už Atlanto”. Pristatydamas filmo kūrėjus konsultavusį ir filme nusifilmavusį Žalgirio mūšio aplinkybes tyrinėjantį profesorių habil. dr. Sveną Ekdahlį, žurnalistas, publicistas, diplomatas, politikos apžvalgininkas Aleksandras Matonis suabejojo, ar yra kitas, Lietuvai tiek nusipelnęs istorikas, kaip šis Vokietijoje gyvenantis švedas.

Habil. dr. S. Ekdahlis, nuo septintojo dešimtmečio gyvenantis vakarų Berlyne ir studijuojantis slaptuosius Kryžiuočių ordino archyvus, prieš 50 metų slaptajame Vokietijos ordino archyve rado Žalgirio mūšio laikų laišką. Tas laiškas paneigia lenkų istoriko Jano Dlugoszo (Dlugošo) teoriją, esą, lietuviai pabėgo iš Žalgirio mūšio lauko, neatlaikę kryžiuočių ordino spaudimo. “Švedų profesorius įrodė, kad lietuviai nepabėgo, nepalūžo spaudžiami ordino riterių, kad tas “bėgimas” buvo Vytauto kariuomenės gerai išmanytas karinis manevras, – sako A. Matonis.

“Taip pat filme bandome paneigti dabartinius Baltarusijos, Rusijos istorikų teiginius, esą, lietuviai negalėjo turėti geros kariuomenės, esą, jie buvo pusiau laukiniai, neturėjo geros karinės organizacijos. Kitas profesoriaus S. Ekdahlio atradimas – kariuomenių išsidėstymas Žalgirio mūšio lauke galėjo būti visiškai kitoks, nei manyta iki šiol. Analizuodami profesoriaus S. Ekdahlio veikalus, mes atradome tyrimą apie saulės įtaką mūšio eigai ir apie pajėgų išsidėstymą.

Filmas nėra skirtas tik pramogai. Žiūrint jį, reikia pagalvoti, prisiminti mūsų valstybės istoriją, tam tikrus vietovardžius ir vardus. Filmo kūrėjų vardu noriu pasakyti, kad neapsiribosime vien Žalgirio mūšiu, bandome atkreipti dėmesį ir į kitas Lietuvos kariuomenei ir Lietuvos istorijai reikšmingas pergales. Šiuo metu kuriame filmą apie partizanų veiklą – žygdarbį. 1945 m. gegužės 16 dieną netoli Simno, Alytaus rajone, netoli Lazdijų, Kalniškės miške, susirinkęs 100 partizanų būrys, vadovaujamas Jono Neifalto-Lakūno, stojo į nelygią kovą prieš NKVD, sovietinių čekistų, pajėgas. 44 iš jų žuvo. Šis mūšis tapo Lietuvos pasipriešinimo pradžios simboliu. Po šio mūšio jie suprato, kad negali didele jėga kovoti prieš didesnę jėgą. Jie pradėjo naudotis partizaninio karo metodus, pradėjo veikti mažesnėmis grupuotėmis. Partizanų kova tęsėsi daugelyje Lietuvoje vietų iki 1953 metų. Paskutinis Lietuvos partizanas Antanas Kraujalis buvo nukautas netoli Utenos 1964 m. Jeigu kas susidomės ir norės suteikti filmo kūrybai paramą, galite mus surasti internete, ir mielai papasakosime daugiau. Dėkoju, kad radote laiko atsigręžti į mūsų Lietuvos didingą ir šlovingą istoriją.”

Šis filmas Bostono išeivijai tapo puikia edukacine priemone ir motyvacija mokytis lietuvių kalbos, labiau domėtis Lietuvos istorija ir padėti tautiečiams

Lietuvoje. Neapsiribodami vien šiomis dvejomis filmo peržiūromis, Bostono lituanistinėje mokykloje, mokytojos Natalijos Tribulauskienės iniciatyva ir surengėme mokinių Velykinių darbelių mugę. Iš viso per du mėnesius "Gelbėkime vaikus. Lietuva " organizacijai surinkome $1500. Natalija Tribulauskienė ir mano mokinė devintokė Jaycie Zinsner sukūrė atvirutes, kurias įteikiau šios organizacijos kolektyvui susitikimo Vilniuje metu.

Visuomeninės organizacijos vadovė Rasa Dičpetrienė negalėjo atsistebėti tokia netikėta parama iš taip toli. "Pirmiausia milžiniškas ačiū ir vaikams, ir bendruomenei, visiems, kurie prisidėjo prie šios gražios akcijos. Mums yra gyvybiškai svarbu sulaukti finansinės pagalbos ypač iš lietuvių, kurie gyvena ne Lietuvoje. Labai svarbu ir tai, kad mūsų darbas rūpi lietuviams, gyvenantiems toli, už jūrų marių. Tai mums yra ir įvertinimas, ir palaikymas – moralinis, emocinis, ir, aišku, finansinis. Mums labai trūksta tiek lėšų, tiek rankų suteikti pagalbą vaikams Lietuvoje. Mes tiesiog jau nebesugebam aprėpti, kiek daug pagalbos reikia mūsų Lietuvos vaikams, nežiūrint to, kad esame maža šalis su mažai gyventojų. Didžiulis ačiū už kiekvieną centą, dolerį. Suprantame, kad tai nėra lengva ir paprasta ir kad vaikai turėjo įdėti daug pastangų ir darbo. Už kiekvieną darbelį ir, turbūt, nemiegotą valandą – milžiniškas ačiū. Jūsų paaukotus pinigus skirsime šeimai, gyvenančiai Pasvalio rajone. Ernesta viena augina savo brolius ir seseris. Mes remontuosim jų namus". Ačiū už jūsų dosnumą" .

Dalia Shilas

DRAUGAS
THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY